

JAARVERSLAG

Midden - Nederland

**COMMISSIE VAN TOEZICHT
ARRESTANTENZORG**

2020

CTA

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

Inhoudsopgave

De commissie	3
Samenvatting / conclusies en aanbevelingen	5
Conclusies en aanbevelingen uit het jaarverslag 2019	7
Uitgevoerde inspecties.....	9
Corona	9
Bijzondere aandachtspunten.....	9
Legionella	10
Relatie tussen CTA en politie Midden-Nederland	10
Bejegening	11
Bezochte bijeenkomsten	11
Inspectielokaties politie Midden-Nederland.....	12

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

De commissie

Voorzitter	de heer mr. J.F.M. Wasser	Advocaat
Vice-voorzitter	mevrouw drs. M.R. van Veen	Voormalig algemeen directeur veiligheidsregio, lid RSJ
leden	mevrouw drs. M. Heuvelmans mevrouw mr. D. Uc de heer mr. M.Wiewel de heer mr. drs. E.S. Rijnders	Manager woningbouwvereniging, lid klachtencommissie Politie Jurist Centrale Raad van beroep Rechter Directeur goede doelen fonds
de commissie wordt ondersteund door de		
Secretaris	de heer T. van Oort	Bedrijfsvoeringspecialist

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

Inleiding

Voor u ligt het verslag over 2020.

De Commissie van Toezicht Arrestantenzorg (verder: CTA) heeft tot taak toezicht te houden op de huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van ingeslotenen¹, in politiebureaus, bureaus van de Landelijke Eenheid politiediensten in het gebied van de Eenheid, zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland, mobiele ophoudplaatsen, politiecellencomplexen en tijdelijke ophoudplaatsen bij evenementen en op de naleving van de voorschriften die op de arrestantenzorg betrekking hebben. De CTA geeft aan de politiechef gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen over aangelegenheden betreffende objecten waar personen door de politie worden ingesloten.

De leden van de CTA bezoeken onaangekondigd op wisselende dagen en tijdstippen politiebureaus en cellencomplexen. Zij mogen vrij spreken met de politiemedewerkers, de arrestantenverzorgers en degenen die van hun vrijheid beroofd zijn of anderszins in verband met de hulpverleningstaak van de politie ingesloten zijn. Indien nodig nemen de commissieleden na afloop van het inspectiebezoek de bevindingen van hun bezoek direct door met de dienstdoende arrestantenverzorger. De inspectieverslagen gaan via het onderdeel Arrestantentaken van de politie naar de verantwoordelijke leidinggevende van de geïnspecteerde locatie.

De commissie kwam in 2020 vijf maal in vergadering bijeen waarvan 2 maal middels een televerbinding.

Het voorliggende jaarverslag is gebaseerd op de database zoals die door het Landelijk Centrum Commissies van Toezicht op de Arrestantenzorg (LC) is vastgesteld. Cijfermatig geeft deze database zoveel en zo duidelijke informatie dat een hardcopy hiervan als bijlage bij dit jaarverslag gevoegd wordt. Waar nodig wordt in de bijlage nadere duiding gegeven. In de inspectieverslagen die in beginsel door koppels van het CTA worden ingevuld dienen zij telkens één van de volgende mogelijkheden aan te vinken: ok, niet ok, niet van toepassing, of niet gecontroleerd. De bevindingen in deze verslagen en hetgeen tijdens de vergaderingen besproken is, vormen de grondslag voor dit jaarverslag.

¹ Ingeslotenen: arrestanten, vreemdelingen, vonnisklanten en verwarde personen.

Samenvatting / conclusies en aanbevelingen

De commissie is in zijn algemeen tevreden over de wijze waarop de politie Midden-Nederland de zorg voor ingeslotenenvormgeeft. 2020 was voor de gehele Nederlandse samenleving een bijzonder jaar vanwege de Corona-pandemie. Ook op het politiewerk had dit een enorme impact en daarmee ook op het werk van de commissie. Tijdens een aantal vergaderingen van de commissie met de Teamchef Team Arrestantentaken is uitgebreid stil gestaan bij de genomen maatregelen binnen de arrestantenzorg en de gevolgen van deze maatregelen en de pandemie voor de ingeslotenenvan en medewerkers. Behoudens een enkel incident waarbij een van Corona verdachte ingeslotene te lang in het PCC Houten verbleef, heeft de commissie de indruk dat de genomen maatregelen humaan zijn en waar er beperkingen worden opgelegd, deze noodzakelijk zijn voor de betreffende ingeslotene, andere ingeslotenenvan en medewerkers.

Vanwege de Corona-pandemie zijn de inspecties vanaf het einde van het derde kwartaal niet meer in koppels uitgevoerd maar gingen de commissieleden individueel op pad en werd vooraf ook contact gezocht met de te bezoeken locatie om zoveel mogelijk inspecties op een – gelet op de Corona-maatregelen – ongeschikt moment te voorkomen.

Al een aantal jaren spreekt de commissie haar zorg uit over de Bedrijfshulpverlening (BHV). Uit aan de commissie verstrekte informatie blijkt namelijk dat in een groot aantal ophoudgebieden de laatste jaren geen BHV-oefeningen zijn gehouden, terwijl terugkoppeling van gehouden oefeningen aan medewerkers (ook aan hen die niet bij de oefening waren betrokken) veelal uitblijft. Naar het oordeel van de commissie kan niet licht worden gedacht over de zorgplicht van de politie ten aanzien van de veiligheid van de ingeslotenenvan, en rust op de politie een zware verantwoordelijkheid om ook die veiligheid te waarborgen. Daarop is de politie naar het oordeel van de commissie ook aanspreekbaar. In 2019 zijn weliswaar stappen gezet om te komen tot een adequate oefenkalender in 2020, maar de uitvoering daarvan is helaas uitgebleven. Daarbij heeft ongetwijfeld de Corona-pandemie een rol gespeeld, maar dat neemt naar het oordeel van de commissie niet weg, dat de politie méér aandacht kán en dient te besteden aan Bedrijfshulpverlening. Immers, ook tijdens de huidige pandemie kunnen zich calamiteiten voordoen. De politie dient daarop toegerust te zijn.

De commissie is dan ook weliswaar blij met de toegenomen aandacht voor BHV binnen de eenheid, maar haar zorgen zijn nog niet weggenomen. Immers, bij een relatief groot aantal ophoudgebieden maakt de commissie jaarlijks opmerkingen over de tekortkomingen op het gebied van BHV, zonder dat daaraan door het basisteam concrete opvolging wordt gegeven. Het zou naar het oordeel van de commissie goed zijn, als de eenheidsleiding ook bij teams het belang van de BHV benadrukt en toezicht op een daadwerkelijke naleving van de geldende verplichtingen.

Met instemming heeft de commissie kennis genomen van het initiatief van de Teamchef Team Arrestantentaken om met betrokken partners om tafel te gaan zitten aangaande het onderwerp 'onaanvaardbaar oponthoud' in de ophoudkamers van de rechtbank(en). Het is goed dat de politie dit initiatief heeft genomen, ondanks het feit dat de politie op deze verblijfsduur mogelijk weinig invloed heeft. De commissie juicht deze aandacht bij de politie te meer toe, nu in de (nabije) toekomst de pilot, waarbij DV&O het vervoer van arrestanten binnen het arrondissement voor haar rekening nam, zal worden beëindigd. Tijdens de inspecties nemen de commissieleden een verschil waar tussen de geboden zorg in de ophoudgebieden en de beide cellencomplexen. Waar de arrestantenzorg in een ophoudgebied vaak een 'klusje' erbij is, en wat stiefmoederlijk bedeed lijkt, is het in de beide cellencomplexen 'een vak' dat op professionele wijze wordt uitgevoerd. De arrestantenzorg in de ophoudgebieden valt onder de verantwoordelijkheid van de chefs van de basisteams,

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

en maakt onderdeel uit van diens gehele takenpakket. Specifieke aandacht van de betreffende teamchef voor de arrestantenzorg in diens ophoudgebied kan het verschil maken. De commissie volgt dan ook met belangstelling de aanjagersrol van de Teamchef Team Arrestantentaken richting de ophoudgebieden en met name de 'inspiratiedag' die zij ook voor 2021 weer heeft georganiseerd.

Aansluitend op laatst genoemd onderwerp wil de commissie benadrukken dat naast het facilitaire deel van de arrestantenzorg (schoon, heel en veilig), met name de bejegening het verschil maakt. Het zijn niet alleen de geplaatste vinkjes die bepalen of de geboden zorg goed kan worden genoemd, maar ook de wijze waarop politiemedewerkers met de arrestant omgaan. De kwaliteit van arrestantenzorg zit voor een deel in de aandacht voor de individuele ingeslotene en dat is iets waar de commissie ook op let.

Conclusies en aanbevelingen uit het jaarverslag 2019

In het jaarverslag over 2019 heeft de commissie geconcludeerd/aanbevolen

- A. De BHV-ge oefendheid is reeds geruime tijd een bron van grote zorg van de commissie. De commissie is dan ook verheugd over niet alleen de toegezegde aandacht van de eenheidsleiding voor de BHV-ge oefendheid maar ook haar toezegging om nauwgezet erop te zullen toezien dat minimaal twee maal per jaar binnen de teams van de eenheid BHV-oefeningen zullen worden gehouden. De commissie vertrouwt erop dat daaraan ook daadwerkelijk invulling wordt gegeven en wordt graag hierover in het komend jaar graag tussentijds nader geïnformeerd.
- B. In dit jaarverslag benoemt de commissie de spanning tussen de beschikbare personele capaciteit voor de arrestantenzorg en de benodigde personele capaciteit. Als gevolg hiervan komt de arrestantenzorg in den brede onder druk te staan. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de bejegening van ingeslotenen en de alertheid op de zorgbehoefte van hen. Hoewel de commissie begrip heeft voor het gegeven dat er veel druk is op de personele capaciteit van de politie, spreekt zij haar zorg uit over de gevolgen die deze krapte kan hebben voor de arrestantenzorg.
- C. Naar aanleiding van het rapport “Onaanvaardbaar oponthoud” van de Nationale ombudsman heeft de commissie ook over 2019 navraag gedaan bij de rechtbank Midden-Nederland. Uit de cijfers die de rechtbank heeft aangedragen blijkt dat het percentage gedetineerden dat langer dan zes uur moest wachten van 6% in 2017 is opgelopen naar 11% in 2019. De commissie vindt dit een zorgelijke ontwikkeling en heeft om een nadere analyse van (de oorzaken van) deze stijging gevraagd.

De politie heeft als volgt op de aanbevelingen van de commissie gereageerd:

- A. Met betrekking tot uw aandachtspunt voor de BHV-ge oefendheid kan ik opmerken dat met voortvarendheid een oefenkalender is opgezet. Helaas heeft de coronacrisis voor een vertraging in de uitvoering van oefeningen gezorgd. Nu de coronamaatregelen weer worden versoepeld kunnen en zullen de oefening weer opgepakt worden zij het dat de oefeningen in eerste instantie nog als table-top oefeningen uitgevoerd zullen worden. Een bijgewerkte oefenkalender zal uiterlijk 1 september aan uw commissie verstuurd worden.
- B. De zorgen van de commissie over de gevolgen die personele krapte kan hebben voor de arrestantenzorg begrijp ik. We zijn een politie in een veranderende maatschappij waarbij meer en meer van de politie gevraagd wordt. Ook de uitstroom van medewerkers de komende jaren heeft invloed op de inzetbare capaciteit. Samen met de bonden heeft de politie naar dit vraagstuk gekeken. Een van de oplossingen is de invoering van een verkorte opleiding. Hierdoor komt er sneller personele capaciteit beschikbaar.
Voor wat betreft de capaciteit van team Arrestantentaken kan ik u zeggen dat er voor 2020 is voorzien in de in huur van 18 medewerkers bij DV&O en zijn er daarnaast in het eerste half jaar van 2020 10 nieuwe medewerkers ingestroomd en is de planning dat in januari 2021 nog eens 15 nieuwe medewerkers hun politieleiding afronden en bij Team Arrestantentaken instromen. De uitstroom is echter ook fors door vacatures intern. In het najaar van 2020 wordt een verkenning gedaan voor de werving van externe medewerkers voor team Arrestantentaken die een verkorte opleiding volgen. Zij worden dan aangesteld als BOA.

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

- C. Met de commissie deel ik de zorgen omtrent de verblijfstijd van gehechten bij de rechtbank Midden-Nederland. Tegelijk moet ik constateren dat dit een complexe materie is waar meerdere partijen bij betrokken zijn met verschillende opdrachten en prioriteiten. Desalniettemin heeft de teamchef van Team Arrestantentaken zich dit probleem aangetrokken en zal hierover in het derde kwartaal in contact treden met betrokken partijen om te verkennen of een interventie vanuit de politie op dit onderwerp zinvol en kansrijk is. Via het reguliere overleg dat de Teamchef met uw commissie heeft zult u over het verloop verder geïnformeerd worden.

Uitgevoerde inspecties

In de verslagperiode legden de leden van de commissie, in beginsel in tweetallen, maar in verband met de Corona-maatregelen veelal 'solo', 29 bezoeken aan cellencomplexen, ophoudkamers en zittingsplaatsen van de Rechtbank Midden-Nederland af:

- Alle bureaus met een ophoudgebied, met uitzondering van Urk, werden in 2020 bezocht. Urk werd op 6 januari 2021 bezocht omdat een voorgenomen bezoek in december 2020 niet wenselijk was vanwege de onrust rondom de corona-maatregelen op Urk
- De Politiecellencomplexen in Almere en Houten werden ieder 4 maal bezocht.
- De ophoudkamers van de Rechtbank Midden-Nederland in Utrecht en Lelystad zijn één maal bezocht.
Er werden in 2020 geen inspecties uitgevoerd op/bij evenementen. Deze waren er ook niet of nauwelijks.

Naast de gebruikelijke inspectiepunten is er in 2020 landelijk extra aandacht besteed aan de onderwerpen: Veiligheid/BHV, Medische verzorging en minderjarigen.

Corona

De impact van de corona pandemie en de maatregelen op de politie, en daarmee ook op de arrestantenzorg, is enorm. De commissie heeft kennis genomen van de diverse maatregelen die in de insluitlocaties getroffen zijn om veiligheid en gezondheid van ingesloten, medewerkers en bezoekers zoveel als mogelijk te waarborgen. Er hebben de commissie geen signalen bereikt dat rechten van ingesloten op grove en/of buitenproportionele wijze zijn geschonden danwel dat zich situaties hebben voorgedaan waarbij ingesloten (al dan niet besmet met corona danwel hiervan verdacht) inhumain behandeld en/of bejegend zijn. Wél heeft zich een keer een situatie voorgedaan dat een vermoedelijk besmette ingeslotene moeilijk kon worden geplaatst, waardoor deze langer dan wenselijk (in quarantaine) in PCC Houten heeft moeten verblijven. Dat de Teamchef Team Arrestantentaken dit eigener beweging bij de commissie heeft aangegeven, zegt iets over de wijze waarop de arrestantenzorg in Houten wordt vormgegeven en de wijze waarop Teamchef en Commissie met elkaar omgaan.

De maatregelen hebben ook effect gehad op het werk van de commissie en met name op de inspecties: in de maanden maart, april en mei zijn er geen inspecties uitgevoerd. In het vervolg van het jaar zijn de inspecties wel uitgevoerd maar slechts door 1 commissielid tegelijk en over het algemeen werden deze inspecties ook vooraf aangekondigd met daarbij de check of deze inspectie op het voorgenomen tijdstip in verband met Corona niet voor onevenredige problemen zou kunnen leiden.

Bijzondere aandachtspunten

Binnen het LCTA is afgesproken dat in 2020 aan onderstaande punten extra aandacht zou worden geschonken krijgen tijdens de inspecties:

a. Veiligheid/BHV

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

Voor dit aandachtspunt verwijst de commissie naar hetgeen zij op pag 5 daarover heeft opgemerkt. De commissie heeft op dit punt nog steeds zorgen.

b. Medische zorg

Ingesloten, die van hun vrijheid zijn benomen, zijn voor een groot deel afhankelijk van het handelen van de politie. Dit legt een grote verantwoordelijkheid bij de politie, met name op het gebied van gezondheid(szorg).

In het voorjaar van 2020 heeft Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een toezichtsbezoek gebracht aan de eenheid. Daarbij heeft IGJ ook gesproken met onder meer een arts, een vertegenwoordiger van de GGZ en de Teamchef van Team Arrestantentaken en de voorzitter van de commissie. Daarbij lag het accent op de toegang tot medische zorg, de organisatie en uitvoering hiervan alsmede naar de overdracht van informatie naar de opvolgend medisch behandelaar. Omdat het hier een landelijk onderzoek betreft dat door de corona pandemie vertraging oploopt is hierover nog geen rapportage verschenen vanuit de IGJ.

De commissie heeft geen signalen ontvangen dat de (toegang tot de) medische zorg niet goed georganiseerd is of dat de uitvoering daarvan te kort schiet. Ook heeft de commissie op dat punt zelf geen tekortkomingen waar genomen.

c. Minderjarigen

Minderjarigen behoren, als zij ingesloten worden, tot de groep kwetsbare personen. Er zijn diverse rapportages verschenen waarin aandacht gevraagd wordt voor de impact van aanhouding en insluiting van minderjarigen. De politie heeft zelf maatregelen voorgesteld en ingevoerd die deze impact zo klein mogelijk moeten houden zoals het thuis doorbrengen van de IVS of nachtelijk verblijf, kindvriendelijke cellen, extra aandacht in de vorm van een buddy tijdens de insluiting, huisregels in een voor een minderjarige begrijpelijke taal, enz. Tijdens de inspecties hebben de commissieleden aandacht voor al deze zaken gehad. De eindconclusie op dit punt is dat de commissie geen reden heeft om aan te nemen dat er op dit punt niet correct gehandeld wordt door de politie.

Legionella

Tijdens een overleg op 18 september 2020 van de commissie heeft een medewerker van de Facilitaire Dienst toelichting gegeven op de legionellabestrijding en-beheersing. De commissie kan zich vinden in de opzet van de controles en de wijze van registreren daarvan. Tijdens dit overleg heeft de commissie zich er, door mee te kijken in het registratiesysteem, van laten overtuigen dat er tot 18 september 2020 geen legionella besmetting is geconstateerd en dat spoelingen en controles over het algemeen correct uitgevoerd worden.

Blijkens een bericht van de Facilitaire Dienst heeft er in 2020 in het geheel geen besmetting met legionella plaats gevonden in ophoudlocaties en/of politiecellencomplexen in Midden-Nederland.

Relatie tussen CTA en politie Midden-Nederland

De commissie ervaart bij de inspecties in het algemeen een vriendelijke en gastvrije ontvangst, ook bij die inspecties die uitgevoerd werden in 'corona-tijd'. Zoals eerder geconstateerd: de deskundigheid op het gebied van arrestantenzorg kent echter wel

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

grote verschillen. In de beide cellencomplexen is de arrestantenzorg corebusiness. Dat is ook merkbaar; er is sprake van een professionele attitude en zorg, waarbij bij de medewerkers niet alleen betrokkenheid maar ook een zekere trots merkbaar is. Dat is bij menig ophoudgebied binnen de teams echter anders. Gegeven het feit dat de arrestantenzorg daar in beginsel is toebedeeld aan de executieve politieambtenaar die de verdachte heeft ingesloten, is de zorg voor de arrestantenzorg – en dat is meestal ook merkbaar – echt een 'klusje' erbij.

De commissie is verheugd te horen dat er bewegingen zijn die er uiteindelijk in moeten resulteren dat Team Arrestantentaken op termijn weer de arrestantenzorg in het ophoudgebied Paardenveld gaat uitvoeren.

In het verslagjaar 2020 heeft de commissie kennis mogen maken met de nieuwe Teamchef van Team Arrestantentaken, M.J.A. Nieuwland. De voorzitter van de commissie heeft meerdere malen persoonlijk overleg gehad met de nieuwe politiechef, M.S.R. Sitalsing. Voor het jaar 2021 is een gesprek voorzien tussen de nieuwe politiechef en de voltallige commissie.

Deze ontmoetingen zijn als positief ervaren en geven hoop op een vruchtbare en prettige (voortzetting van de) samenwerking.

Bejegening

Het is de taak van de commissie om toezicht te houden op de huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van ingeslotenen in onder meer politiebureaus en cellencomplexen. Al jaren constateert de commissie een aanmerkelijk verschil in kwaliteit van arrestantenzorg tussen de ophoudgebieden en de beide cellencomplexen. Dit betreft zeker niet alleen de voorzieningen maar met name ook het punt van bejegening. De arrestantenverzorgers in de beide politiecellencomplexen stralen trots en deskundigheid uit: het is hun vak waar ze elke dag hun bed voor uit komen. Dit verschil is terug te zien in de gemaakte opmerkingen tijdens inspecties en ook in de wijze waarop er omgegaan wordt met hetgeen de commissie tijdens een inspectie opmerkt.

Bezochte bijeenkomsten

Vanwege (de maatregelen rondom)de corona pandemie zijn er minder vergaderingen en bijeenkomsten georganiseerd dan voorgaande jaren: naast de eigen overleggen werden uitsluitend de vergaderingen en de landelijke conferentie van het Landelijk Centrum CTA bezocht.

De voorzitter en de secretaris hebben voorts deelgenomen aan beide landelijke overleggen van voorzitters/secretarissen van CTA's.

Tijdens het toezichtbezoek van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is de commissie vertegenwoordigd door haar voorzitter.

Commissie Toezicht Arrestantenzorg Midden-Nederland

Inspectielokaties politie Midden-Nederland

LOCATIE	Gebouwnaam	ADRES
Woerden	Basisteam	Houttuinlaan 10
Hilversum	Districtsbureau	Groest 69
Naarden	Basisteam	Amersfoortsestr.wg 12
Emmeloord	Basisteam	Harmen Visserplein 3
Urk	Basisteam	Het Rif 2
Dronten	Basisteam	Gangboord 62
Lelystad	Basisteam,	De Doelen 10 01
Zeewolde	Basisteam	Strandweg 8
Lelystad gerechtsgebouw	gerechtsgebouw	Stationsplein 15
De Meern	Basisteam Utrecht West	Burg.Middelweerdpts 2
Houten de Brug	Basisteam	De Brug 2 A
Houten PCC	PCC Houten	Vleugelboot 21
Maarsse	Districtsbureau	Bisonspoor 333
Mijdrecht	Basisteam	Bozenhoven 76
Nieuwegein	Basisteam	Schakelstede 75
Utrecht Kroonstraat	Districtsbureau Paardenveld	Kroonstraat 25
Utrecht gerechtsgebouw	gerechtsgebouw	Vrouwe Justitiaplein 1
Amersfoort	Districtsbureau	Asch van Wijkstraat 45
Baarn	Basisteam	Eemnesserweg 52
Doorn	Baisteam	Dorpsstraat 28
Veenendaal	Basisteam	Boompjesgoed 12
Zeist	Basisteam	Utrechtseweg 141
Almere PCC	PCC Almere	Baljuwstraat 2
Almere ophoudgebied	Districtsbureau	Baljuwstraat 2